

Liselilerde Patolojik İnternet Kullanımı ve İnternet Bağımlılığı

Pathological Internet Use and Internet Addiction in High School Students

Hülya SİGRILI^[1] Semra KARACA^[2]

Başvuru Tarihi: 08 Şubat 2022

ÖZ

Kabul Tarihi: 27 Haziran 2022

Ergenlerde özellikle Covid-19 salgını nedeniyle ortaya çıkan sosyal izolasyonun da bir sonucu olarak internet bağımlılığı tüm dünyada giderek artan bir sorun haline gelmiştir. Bu araştırma lise öğrencisi ergenlerde internet bağımlılık düzeyinin belirlenmesi, cinsiyete ve bağlanma biçimine göre internet bağımlılığının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma ilişkisel tanımlayıcı niteliktedir. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ile toplanmış ve çalışma 1377 ergenle tamamlanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel analizler, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, Ki-Kare testi kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğrenciler 13-18 yaş grubunda olup, yaş ortalaması 16.2±1.63'dür. Öğrencilerin İBÖ toplam puan ortalaması 28.8±20.12'dir. İBÖ kesme noktalarına göre öğrencilerin %85'i normal internet kullanıcıyken, %10.8'i patolojik internet kullanıcısı ve %3.7'si internet bağımlısıdır. Öğrencilerin %29.2'si güvenli bağlanma biçimine sahiptir. Cinsiyete ve bağlanma biçimine göre internet bağımlılığı ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır (p<0.05). Çalışmanın bulgularına göre öğrencilerin büyük çoğunluğu normal internet kullanıcısıdır ve en sık bağlanma biçimi güvenli bağlanma biçimidir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla İBÖ'de istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Bağlanma biçimleri ile internet bağımlılığı ölçek puanları farklılaşmaktadır ve güvenli bağlanma biçimi gösteren öğrencilerin patolojik internet kullanım düzeyi düşüktür.

Anahtar Kelimeler: *ergen, bağlanma stilleri, internet bağımlılığı, cinsiyet*

Received Date: 08 February 2022

ABSTRACT

Accepted Date: 27 January 2022

Internet addiction has become an increasing problem all over the world as a result of the social isolation of adolescents, especially due to the Covid-19. This study was conducted to determine the level of Internet addiction in high school adolescents and to examine Internet addiction. We conducted our research based on differences in gender and attachment style. The research was designed as a descriptive study. Our data was collected through Personal Information Form, Internet Addiction Scale (IAS) and Relational Scale Questionnaire (RAS) and the study was conducted with 1377 adolescents. The data was analyzed by using 'Mann Whitney U test, Kruskal Wallis test, and Chi-Square test. The age range of the participants were from 13-19 years and the average age is 16.2 ± 1.63. The average total score of IAS is 28.8 ± 20.12. According to the IAS cut-off points; 85% of students are normal internet users, 10.8% are problematic internet users and 3.7% are internet addicts. 29.2% of the students had a secure attachment style and 70.8% have insecure attachment patterns. There is a statistically significant difference between the internet addiction scale groups according to the attachment style (p <0.001). The findings demonstrated that the majority of the students is normal Internet users and has insecure attachment style. Male students have higher scores in IAS compared to female students. Internet addiction scale scores differ according to the attachment styles and securely attached students show low levels of problematic internet use.

Keywords: *adolescent, attachment styles, internet addiction, gender*

Atıf Cite Sıgrılı, H., & Karaca, S. (2022). Liselilerde patolojik internet kullanımı ve internet bağımlılığı. *Humanistic Perspective*, 4 (2), 433-447. <https://doi.org/10.47793/hp.1069820>

* Bu makale birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi | Marmara Üniversitesi | Hemşirelik Bölümü | İstanbul | Türkiye | ORCID: 0000-0002-3410-4209 | hulya.kervan@gmail.com

[2] Doç. Dr. | Marmara Üniversitesi | Sağlık Bilimleri Fakültesi | Hemşirelik Bölümü | İstanbul | Türkiye | ORCID: 0000-0002-1616-104X

GİRİŞ

İnternet bağımlılığı (İB); internetin aşırı kullanılması, bu isteğin önüne geçilememesi, internette yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık oluşması ve kişinin iş, sosyal ve özel yaşamında işlevselliğinin giderek bozulması olarak tanımlanabilmektedir (Davis, 2001). Bozkurt ve arkadaşlarının (2016) aktardığına göre; internet bağımlılığına tanı koymadaki metodolojik sınırlılıklar ve tanılmalara araçların farklılığı internet bağımlılığı yaygınlığının net olarak belirlenmesini zorlaştırmakla birlikte araştırmalar bu bağımlılığın yaygınlığının %0.3-38 arasında değiştiğini, erkeklerde kızlara oranla 2-3 kat daha fazla görüldüğünü ve internet kullanımıyla ilişkili sorunların gençlerde daha sık olduğunu bildirmektedir. Taş (2019) internet bağımlılığından en fazla etkilenen kitlenin çocuk ve ergenler olduğunu belirtmektedir.

İnternet bağımlılığının nedenleri net olarak bilinmemektedir ve cinsiyet, yaş ve bazı kişilik özelliklerinin internet bağımlılığı ile ilişkili olabileceği bildirilmektedir (Bhardwaj ve Rani, 2018; Ostovar vd., 2016; Yılmaz vd., 2014). Alanyazında cinsiyetin internet bağımlılığını etkilediğini bildiren araştırmaların yanı sıra (Bhardwaj ve Rani, 2018; Liang vd., 2016) etkilemediğini raporlayan araştırmalar da bulunmaktadır (Çam ve Nur, 2015; Taş vd., 2014) ve bu konuda daha çok kanıt gereksinimi olduğu görülmektedir.

Bağımlılıklarla ilişkili olabileceği düşünülen kavramlardan biri de bağlanma biçimleridir. Sümer vd. (2015) bağımlılık ve bağlanmanın, dopamin, opioid, oksitosin gibi ortak nörokimyasal süreçlerden etkilendiğini, kişinin duygu ve davranışlarını denetleyebilmesi ve bağımlılığa karşı koyabilmesi için erken yaşam dönemlerinde güvenli bağlanmayla gelişen bir duygu düzenleme kapasitesine sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Güvensiz bağlanmadan doğan ikincil stratejilerin duygu düzenlemede yarattığı sorunların, bağlanma ve bağımlılık arasında aracı rol oynayabileceğini, buna rağmen bağımlılığın hangi güvensiz bağlanma stilli ya da boyutu ile daha fazla ilişkili olduğunun yeterince açık olmadığını belirtmişlerdir (Sümer vd., 2015). Bu nedenle bağlanma biçimlerinin internet kullanımı ile ilişkili sorunlar ve özellikle de internet bağımlılığının üzerine etkisinin incelenmesi önemli olabilir.

Bağlanma, bebek ve bakım veren arasında doğumla birlikte kurulan, zamanın büyük bir kısmının bakım veren ile birlikte geçirilmek istenmesi, herhangi bir korku yaratan durum veya obje karşısında bakım verenin aranması, varlığı duyumsandığında rahatlama duygusunun hissedilmesi gibi duygu ve davranış örüntülerinin hepsini kapsayan, duygusal olarak olumlu ve yardım edici bir ilişkinin varlığını ifade eder (Keskin ve Çam, 2009). Sağlıklı bağlanma yaşamın ilk yıllarında fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişim için çok önemli bir gereksinimken, ilerleyen yıllardaki ilişkilerin de temelini oluşturmaktadır.

Bağlanma biçimlerini tanımlayan kuramcılardan Bartholomew ve Horowitz (1991), güvenli, kaygılı, saplantılı ve kayıtsız olmak üzere dört bağlanma biçimini açıklamışlardır. Güvenli bağlanma biçimine sahip bireyler hem kendilerine, hem de diğerlerine ilişkin olarak olumlu bilişsel modellere, saplantılı bağlanma biçimine sahip bireyler olumsuz benlik ve olumlu diğerleri modeline, kayıtsız bağlanma biçimine sahip bireyler olumlu benlik ve olumsuz diğerleri modeline, kaygılı bağlanma biçimine sahip bireyler ise hem kendileri ve hem de diğerleri hakkında olumsuz modellere sahiptir.

Bağlanma biçimi ergenlik döneminde yeni durumlarla baş etmede önemli rol oynar ve ergenlik döneminde ergenin ilk bağlanma figürü olan bakım vereninden bağımsızlaşmak için büyük çaba harcadığı gözlenir. Raja ve arkadaşları (1992) ergenlik döneminde bağlanma sürecini üç biçimde açıklamışlardır. İlk açıklamaya göre, ebeveynlerden arkadaşlara yönelmeye doğru bir değişim vardır. Ebeveyn ve arkadaşlara bağlanma birbiriyle zıt biçimde ilişkilidir. Bu değişimle ergenler kendi özerkliklerini oluşturmaya çabalar. İkinci açıklamaya göre aile ve arkadaşlar ergenler için iki farklı dünyalardır ve ebeveyne bağlanma, arkadaşlara bağlanmadan bağımsız olabilir ve bu iki dünyanın göreceli önemi ergenin kendisini değerlendirdiği ortamın bağlamına bağlıdır. Üçüncü açıklamaya göre ise ebeveyne ve arkadaşlara bağlanma birbiriyle olumlu biçimde ilişki içindedir. Morsünbül ve arkadaşları (2014), ergenlerin stresli yaşam olaylarında duygusal destek için sıklıkla arkadaşlarına yöneldiğini ama bunun ergenlerin ebeveyn desteğine gereksinim duymadığı anlamına gelmediğini, ergenlerin bazı bağlanma gereksinimlerinin doyurulmasında ebeveynlerini kullanmaya devam ettiklerini bildirmektedir.

Alanyazında, bağlanma biçimleri ile internet kullanımını birlikte inceleyen araştırmalar varolmakla birlikte ergenlikte yapılan araştırmalar sınırlıdır (Ceritli ve Bal 2017; Lei ve Wu, 2007; Morsünbül, 2014; Shin vd., 2011;). Sanal dünyanın yaşamımızda giderek daha fazla yer almaya başlaması ve kimlik oluşumunun en kritik dönemlerinden birisi olan ergenlikte gençlerin kendilerini kontrolsüzce bu dünyanın içerisinde konumlandırması birebir ilişkilerde tecrübe kazanmalarının önüne geçmekte ve nispeten yeni bir etkileşim biçiminin önünü açmaktadır. Sanal gerçeklik üzerinden kurulan bu bağların gelecek yıllarda bize neler getireceği ise merak konusudur. Bu nedenle ağlanma biçimleri ve internet bağımlılığı ilişkisinin netleştirilmesi için daha çok araştırma yapılmasının gerektiği düşünülmektedir. Bu araştırma lise öğrencisi ergen örneğinde internet bağımlılık düzeyinin ve bağlanma biçimlerinin belirlenmesi; cinsiyet ve bağlanma biçiminin patolojik internet kullanımı ve internet bağımlılığına etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma lise öğrencisi ergenlerde internet bağımlılık düzeyinin belirlenmesi, cinsiyete ve bağlanma biçimine göre internet bağımlılığının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma ilişkisel tanımlayıcı niteliktedir (Büyüköztürk vd., 2018).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

İstanbul ilinde farklı sosyoekonomik (düşük, orta, yüksek) özellikler gösteren öğrencilerin örnekleme temsiliyetini sağlayabileceği düşünülen, bu amaçla nüfusun yoğun olduğu Üsküdar, Bağcılar ve Kadıköy ilçelerinde öğrenime devam eden lise öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmuştur (n =4341). Bu üç ilçedeki devlet okulları listelenmiş ve araştırmanın yapılacağı okullar kura yöntemi ile belirlenmiştir.

Araştırmanın örneklem büyüklüğü; evren bilindiğinde örneklem büyüklüğünün hesaplanması yöntemiyle, tip bir hata 0.05, araştırmanın etki büyüklüğü $d=0.03$ kabul edilerek yapılan güç analizinde ile 1375 ergen olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya dahil etme ölçütleri; herhangi bir iletişimsel engeli olamamak ve lise öğrencisi olmaktır. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve araştırmaya dahil edilme ölçütlerine uyan öğrenciler örnekleme oluşturmuştur. Öğrencilerden formlarını eksik ya da hatalı dolduranlar düşüldükten sonra istatistiksel analizler 1377 veri formu ile tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu yaş, cinsiyet, sınıfı içeren sosyodemografik özellikler ve evde internet bağlantısının varlığı, internete bağlanılan ortam, gün içerisinde internette geçirilen süre, internet kullanım amacını da içeren internet kullanımı ile ilgili özelliklerden oluşmuştur.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği. Kimberley Young (1998) tarafından, DSM-IV'ün "Psikoaktif Madde Bağımlılığı" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulmuş "Tanı Anketi" daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir "İnternet Bağımlılık Ölçeği" oluşturulmuştur. Young'ın başını çektiği "İnternet Bağımlılık Merkezi'nin" <http://www.netaddiction.com> adresinden de ulaşılabilen bu test bir kendi kendini değerlendirme testi olup, 5'li Likert tarzı bir araçtır. Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin kesme noktaları; 80 ve üzeri puan alanlar "Patolojik İnternet Kullanıcısı-PİK", 50-79 puan arası olanlar "Sınırlı Semptom Gösterenler" ve 50 puan ve altı alanlar "Normal kullanıcılar" olarak tanımlanmıştır. Bu araştırma için ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı Cronbach Alpha (α) .91 olarak belirlenmiştir.

İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA). Griffin ve Bartholomew'in (1994) geliştirmiş olduğu ölçek 30 maddeden oluşmakta ve farklı maddeler toplanarak dört bağlanma biçimini oluşturmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Sümer ve Güngör (1991) tarafından yapılmıştır. Katılımcılar, her bir maddenin kendilerini ve yakın ilişkilerdeki genel tutumlarını ne derece tanımladığını 7 basamaklı bir ölçek üzerinde işaretlemektedir. Ölçek korkulu, kayıtsız, saplantılı ve güvenli bağlanma alt boyutları ile bağlanma biçimlerini değerlendirmektedir. Dört bağlanma biçimini yansıtan sürekli puanlar bu biçimleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir alt boyuttaki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. Böylece, bir alt boyutta alınabilecek puanlar 1 ile 7 arasında değişmektedir. Bu yolla elde edilen sürekli puanlar katılımcıları bağlanma biçimleri içerisinde gruplandırmakta ve her bir katılımcı, en yüksek puana sahip olduğu bağlanma kategorisine atanmaktadır. Türkçe uyarlama araştırması Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılmış ve ölçek orijinal formu ile uyum gösteren bir yapıda geçerli ve güvenilir bir araç olarak sunulmuştur. Bu araştırma için iç tutarlılık kat sayısı cronbach alfa 73 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

İstatistiksel analizler için SPSS 23.0 (Statistical Package for the Social Sciences) Software program kullanıldı. Araştırmamızda verileri tanımlayıcı istatistiksel analizlerinin (ortalama, standart sapma, frekans, yüzde) yanı sıra parametrik varsayımların sağlanıp sağlanmadığını test etmek için Kolmogorov- Smirnov testi, normal dağılım göstermeyen niteliksel verilerin karşılaştırılmasında Ki-Kare testi, iki bağımsız grubun parametrik test varsayımlarını sağlamaması halinde Mann Whitney U Testi, ikinin üzerindeki bağımsız grupların karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis Testi kullanıldı.

Etik Onay

Araştırmanın etik kurul izni Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan (30.11.2015-10), kurum izni T.C. İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden (07.01.2016 tarih 187799 sayılı) alınarak yapılmıştır. Araştırmadaki veriler, ders saati içerisinde okul idaresi ve dersten sorumlu öğretmenden izin alınarak, araştırmacı tarafından grup uygulaması biçiminde toplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmamıza katılan 1377 öğrenci 13-18 yaş grubunda olup yaş ortalaması 16.2 ± 1.63 'dür. Öğrencilerin %38.4 ($n = 529$) erkek, %61.6'sı kızdır. %10'u dördüncü sınıfta eğitimine devam etmektedir. Öğrencilerin %70.2'sinin evinde internet bağlantısı mevcuttur ve %56.8'inin kendine ait bilgisayarını bulunmaktadır. Lise öğrencisi ergenlerin %43.6'sı cep telefonundan da internete bağlanmaktadır. Öğrencilerin %34.6'sı günlük 1-2 saat internet

kullanmaktadır ve en sık rastlanan internet kullanım amacı %28.2 oranında sosyal paylaşımıdır (Tablo 1).

Tablo 1

Öğrencilerin internet kullanımı özelliklerine göre dağılımı

İnternet Kullanımı Özellikleri	n	%	
Evde İnternet Bağlantısı	Var	966	70.2
	Yok	411	29.8
Kendine Ait Bilgisayar	Evet	782	56.8
	Hayır	595	43.2
Bilgisayarın Yeri	Salon	139	10.1
	Kendi odam	505	36.7
	Antre / Hol	33	2.4
	Yatak Odası	67	4.9
	Oturma Odası	78	5.7
	Dizüstü bilgisayar	256	18.6
	Diğer	299	21.7
	İnternete Bağlanılan Ortam	Ev	535
İnternet Kafe	118	8.6	
Okul	54	3.9	
Cep Telefonu	601	43.6	
Diğer	69	5	
Günlük İnternet Kullanım Süresi	1 saat	285	20.7
	1-2 saat	476	34.6
	2-5 saat	383	27.8
	5 saatten fazla	233	16.9
İnternet Kullanım Amacı	Ödev Hazırlamak	260	18.9
	Film, Mp3 İndirmek	248	18
	İnternette sörf yapmak	185	13.4
	Chat Yapma	165	12
	Oyun Oynama	95	6.9
	Sosyal Paylaşım Ağları	389	28.2
	Diğer	35	2.5
Bilgi Ulaşım Aracı	Televizyon	138	10
	Gazete, Dergi, Kitap	155	11.3
	İnternet	1059	76.9
	Diğer	25	1.8
Boş Zaman Aktivitesi	Spor Yapmak	233	16.9
	Kitap Okumak	223	16.2
	Resim Yapmak	76	5.5
	Bilgisayar Oyunu Oynamak	115	8.4
	Müzik Dinlemek	238	17.3
	İnternete Girmek	433	31.4
	Diğer	59	4.3
Toplam	1377	100	
Ki-Kare Testi			

Araştırmaya katılan ergenlerin İBÖ toplam puan ortalaması 28.8 ± 20.12 'dir (median=26). İBÖ kesme noktalarına göre; örneklemin %85'i normal internet kullanıcısıyken; %10.8'i patolojik internet kullanıcısı ve %3.7'si internet bağımlısıdır (Tablo 2).

Tablo 2*Öğrencilerin internet bağımlılığı ölçeği puan ortalamalarının dağılımı*

İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Ort.	SS	İstatistiksel Analiz ^{a b}
Toplam Puan	28.8	20.123	p < 0.001
	n	%	
Normal İnternet Kullanıcısı	1177	85.5	
Problemlı İnternet Kullanıcısı	149	10.8	^a p < 0.001
İnternet Bağımlısı	51	3.7	
Normal İnternet Kullanıcısı	1177	85.5	
Problemlı İnternet Kullanıcısı ve İnternet Bağımlısı	200	14.5	^b p < 0.001
Toplam	1377	100	

Kolmogorov-Smirnov Test, b. Ki-Kare Testi

Öğrencilerin %29.2'si güvenli bağlanma biçimi gösterirken; %26.2'sinin kayıtsız, %26.5'inin korkulu ve %18.1'inin saplantılı bağlanma biçimine sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3*Öğrencilerin bağlanma biçimlerine göre dağılımı*

İÖA	n	%	İstatistiksel Analiz ^a
Bağlanma Biçimleri	Güvenli	402	29.2
	Kayıtsız	361	26.2
	Korkulu	365	26.5
	Saplantılı	249	18.1
Toplam	1377	100	

Ki-Kare Testi
İÖA; İlişki Ölçekleri Anketi

Cinsiyete göre; İBÖ puanları arasında da istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.001$). Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla İBÖ'de istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır ($z = -2.296$, $p = 0.022$).

Bağlanma biçimine göre ise; internet bağımlılığı ölçek puanlarının dağılımı arasında istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.001$). Patolojik internet kullanım düzeyi en düşük öğrenciler güvenli bağlanma biçimi gösteren öğrencilerdir (Tablo 4).

Tablo 4*Öğrencilerin Bağlanma Biçimine Göre İBÖ Gruplarının Karşılaştırılması*

İÖA		Normal İnternet Kullanıcısı		Problemlı İnternet Kullanıcısı-İnternet Bağımlısı		İstatistiksel Analiz ^a
		n	%	n	%	
Bağlanma Biçimleri	Güvenli	371	92.30	31	7.70	
	Kayıtsız	300	83.10	61	16.90	p < 0.001
	Korkulu	287	78.60	78	21.40	
	Saplantılı	219	88.00	30	12.00	

Ki-Kare Test
İBÖ; İnternet Bağımlılığı Ölçeği, İÖA; İlişki Ölçekleri Anketi**TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER**

Bu araştırma, cinsiyet ve bağlanma biçimlerine göre patolojik internet kullanımı ve internet bağımlılığını yaş ortalaması 16.2 ± 1.63 olan 13-18 yaş aralığındaki ergen örnekleminde değerlendirmektedir. Ergenler tüm bağımlılık biçimlerinde risk grubu olabilmektedir ve davranışsal bir bağımlılık olan internet bağımlılığının giderek yaygınlaşması nedeniyle, araştırma sonuçları internet bağımlılığını önleme girişimlerine bağlanma biçimleri perspektifinden kanıt sağlayabilecektir.

Araştırmada örneklemin %85'i normal internet kullanıcısıyken; %10.8'inin patolojik internet kullanıcısı ve %3.7'sinin ise internet bağımlısı olduğu belirlenmiştir. Seyrek vd., (2017) 12-17 yaş aralığındaki öğrencilerin %1.6'sının internet bağımlısı olduğunu, %16.2'sinin internet bağımlılığı riski altında olduğunu öne sürmektedir. Çam ve Nur (2015), 13 -18 yaş aralığına problemlili internet kullanımı yaygınlığının %7.1 olduğunu belirtmişlerdir. Ulusal bir diğer araştırmada lise öğrencilerinin %17'sinde düşük, %67'sinde orta ve %16'sında yüksek düzeyde internet bağımlılığı olduğu bildirilmiştir (Yılmaz vd., 2014). Uluslararası bir araştırmada ise lise öğrencilerinin %26,3'ünün normal kullanıcı, %65,5'i orta düzeyde riskli ve %8.2'sinin patolojik internet kullanıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Scimeca vd., 2014). Araştırma sonuçlarına bakıldığında internet kullanımıyla ilişkili bozuklukların ergenlik döneminde oldukça önemli bir yaygınlık gösterdiği dikkat çekmektedir.

Cinsiyete göre İBÖ puanları erkek ergenlerde kız ergenlerden anlamlı olarak daha yüksektir. Önceki araştırmalarda erkek ergenlerin patolojik internet kullanımı ve internet bağımlılığı açısından daha riskli olduklarının belirtildiği araştırmaların yanı sıra (Bhardwaj ve Rani 2018; Gökçearslan ve Günbatır 2012; Liang vd., 2016; Wang 2001; Yılmaz vd, 2014) cinsiyete göre internet bağımlılık puanlarının değişmediğine ilişkin araştırmalar da (Çam ve Nur 2015; Taş vd., 2014) ve hatta kız çocuklarda risk artışının daha fazla olduğunu bildiren araştırmalar da (Griffiths 1996; Young 1998) bulunmaktadır. Cinsiyetin internet bağımlılığında tek başına bir risk faktörü olup olmadığının tartışmalı olduğu, birçok farklı değişkenin katkısıyla birlikte düşünülmesi gerektiği ve bu alanda daha çok karşılaştırmalı araştırma yapılması gerektiği söylenebilir.

Bu araştırmada öğrencilerin yalnızca %29'unun güvenli bağlanma biçimine sahip oldukları belirlendi. Sümer ve Güngör (1999), yetişkin bağlanma ölçeğinin Türk üniversite öğrencileri üzerinde değerlendirilmesine yönelik araştırmalarında; %38'sinin güvenli, %33'sinin saplantılı, %15'sinin kayıtsız ve %7'sinin korkulu bağlanma biçimine sahip olduklarını; bu araştırmaların aksine Aydoğdu ve Çam'ın (2013) araştırmasında ergenlerin çoğunun güvenli bağlanma geliştirdikleri, Lübnan'da yapılan bir araştırmada da ergenlerin %43.4'ünün güvenli bağlanma stiline sahip olduğu (Nakhoul vd., 2020) bildirilmektedir. Ergenlik dönemi biyopsikososyal açıdan önemli değişikliklerin olduğu, bağlanma davranışları açısından da önemli

ölçüde değişimin yaşandığı, hem güvenli hem de tehlikeli olan dünyada, güvenle yaşamak için bu değişimin gerekli olduğu (Uytun vd., 2013) ve ergenlerin farklı bağlanma deneyimleri ve davranış repertuarı geliştirdikleri (Raja vd., 1991) düşünüldüğünde araştırma sonuçlarındaki farklılıkların beklendiği söylenebilir.

Bu araştırmada patolojik internet kullanım düzeyi ve internet bağımlılığı en düşük olan ergenler güvenli bağlanma biçimi gösterenler olmuştur. Güvenli bağlanan bireylerde problemler internet kullanımının daha az görüldüğü farklı yaş gruplarında yapılan araştırmalarla gösterilmiştir (Nakhoul vd., 2020; Odacı ve Çıkrıkçı, 2014; Savcı ve Aysan, 2016). Morsünbül (2014) araştırmasında, güvenli bağlanma biçimine sahip bireylerin interneti bağımlılık düzeyinde kullanmadıklarını bulmuştur. Shin ve arkadaşları (2011) internet kullanımı ile kaygı düzeyi ve kaçınan bağlanma biçimi arasında önemli ve güçlü bir ilişki bildirmekteyken, Lei ve Wu (2007) ve Craparo (2011) problemler internet kullanımı ile güvenli bağlanma biçimi arasında olumsuz yönde bir ilişki olduğunu saptamıştır. Mahdi ve Ebrahim (2019) 12-18 yaş grubu öğrencilerde güvenli bağlanma ile internet bağımlılığı arasında negatif yönde ve güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ceritli ve Bal (2017) lise öğrencilerinde bağlanma stillerine göre problemler internet kullanımının değiştiğini, problemler internet kullanım ortalaması en yüksek olan grubun saplantılı bağlanma biçimine sahip, en düşük olanlarınsa güvenli bağlanma biçimine sahip öğrenciler olduğunu belirlemiştir. Nejadfard ve Hosseinsabet (2017) bağlanma biçimleri ile internet bağımlılığı ilişkilerini davranışsal olarak açıklamış; güvensiz bağlanma biçimine sahip insanların, stresli durumlardan kaçmak, rahatlamak veya diğer insanlarla ilişki kurmadan bağlantıda olduğunu hissetmek için internetin aşırı kullanımına yöneleceklerini belirtmişlerdir. Cacioppo vd. (2019), 15-18 yaş grubu ergenlerde bağlanma biçimlerinin patolojik internet kullanımının önemli bir prediktörü olduğunu göstermişlerdir. Monacis vd. (2017) üniversite öğrencileri örneğinde internet bağımlılığı, çevirim içi oyun bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığını birlikte ele aldıkları araştırmada güvenli bağlanmanın üç online bağımlılık biçimiyle de negatif ilişkisi olduğunu ve bağlanma biçimlerinin üç bağımlılık ölçek puanlarındaki varyansı %9.2 ile %14 arasında arttığını bildirmişlerdir. Araştırma bulguları birlikte değerlendirildiğinde bağlanma biçimleri ile internet bağımlılığı arasında güçlü ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada lise öğrencisi ergenlerde patolojik internet kullanımı ve internet bağımlılığı üzerinde cinsiyet ve bağlanma biçiminin etkili olduğu gösterilmiştir. Bu nedenle bilinçli internet kullanımına ilişkin farkındalık programlarının okul eğitim programlarına entegre edilmesi, okul yöneticileri, rehberlik hizmetleri ve aile üyeleri arasında öğrencilerin güvenli internet kullanımını geliştirebilmek için işbirliği oluşturulması, topluma güvenli bağlanmayı destekleyecek sağlıklı geliştirmeye odaklanan psikososyal müdahalelerin sunulması önerilebilir. Okul psikolojik danışmanlarına bilinçli internet kullanımı konusunda yapabileceklerine ilişkin

öneri sunulmalıdır. Örneđin bilgi verici rehberlik çalışmaları. Okula özgü hedefler oluşturulmalı. Psiko eğitim programları oluşturulmalıdır. Psikolojik danışmanlar okullardaki en önemli meslek elemanları olup bu konularda yapacakları çalışmalar önemlidir.

Araştırma güçlü yönleri ve kısıtlılıkları ölçüsünde değerlendirmeye alınmalıdır. Araştırmamızdaki en önemli kısıtlılıklardan birisi bağlanma biçimlerinin, gözleme dayalı ölçümler yerine, ölçekler yoluyla değerlendirilmesidir. Ayrıca internet bağımlılığı için tanı görüşmeleri olmadan yine ölçekler yardımıyla risk altındaki ergenler belirlenerek değerlendirilme yapılmıştır. Araştırmaya katılan ergen sayısının nispeten yüksek olması ve klinik örneklem yerine toplum örnekleme kullanılması ise araştırmamızın güçlü yönleridir.

KAYNAKÇA

- Aydoğdu, H., & am, O. (2013). Madde kullanım bozukluğu olan ve olmayan ergenlerin bağlanma stilleri, anne baba tutumları ve sosyal destek algıları yönünden karşılaştırılması. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 4(3),137-144. <https://doi.org/10.5505/phd.2013.86580>
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of Personality And Social Psychology*, 61(2), 226-244. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.2.226>
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Bhardwaj, KV., & Rani, M. (2018). Effect of internet addiction in relation to healthiness and well-being in rural and urban students: Comperative study. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 9(1),12-18.
- Bozkurt, H., Şahin, S., & Zorođlu, S. (2016). İnternet bağımlılığı: güncel bir gözden geçirme. *Journal of Contemporary Medicine*, 6(3), 235-247.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eđitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (25. Baskı). Pegem Akademi.
- Cacioppo, M., Barni, D., Correale, C., Mangialavori, S., Danioni, F., & Gori, A. (2019). Do attachment styles and family functioning predict adolescents' problematic internet use? A relative weight analysis. *Journal of Child and Family Studies*, 28, 1263–1271. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01357-0>
- am, H. H. & Nur, N. (2015). Adölesanlarda İnternet bağımlılığı prevalansı ile psikopatolojik semptomlar ve obezite arasındaki ilişkinin incelenmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(3), 181–188 . <https://doi.org/10.5455/pmb.20141016033204>
- Ceritli, U., & Bal, N. P. (2017). Lise öğrencilerinde bağlanma stillerinin problemlı internet kullanımına etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50),475-483.
- Craparo, G. (2011). Internet addiction, dissociation, and alexithymia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30,1051-1056. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10.205>
- Davis, R. A. (2001).Cognitive-Behavioral Model of Pathological Internet Use. *Computers in human behavior*, 17(2),187-95. [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(00\)00041-8](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(00)00041-8)
- Gökçearslan, Ş., & Günbatar, M. S. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2),10–24.
- Griffin, D. W., & Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(3),430-445. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.67.3.430>
- Griffiths, M. (1996). Behavioural addiction: An issue for everybody?. *Employee Councelling Today* 8(3),19-25. <https://doi.org/10.1108/13665629610116872>
- Keskin, G., & am, O. (2009). Ergenlik ve Bağlanma Süreci: Ruh Sağlığı Açısından Literatürün Gözden Geçirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 47 (2),52-59.
- Lei, L., & Wu, Y. (2007). Adolescents paternal attachment and internet use. *Cyberpsychol Behav*, 10(5), 633-9. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.9976>
- Liang, L., Zhou, D., Yuan, C., Shao, A., & Bian, Y. (2016). Gender differences in the relationship between internet addiction and depression: A cross-lagged study in Chinese adolescents. *Computers in Human Behavior*, 63, 463-470. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.04.043>
- Mahdi, K., & Ebrahim, N. (2019). Investigating the relationship between family function, attachment style and parenting styles with internet addiction in adolescents. *Counseling*

- Culture and Psychotherapy*, 10(37), 121-142.
<https://dx.doi.org/10.22054/qccpc.2019.26576.1655>
- Monacis, L., Palo V., Griffiths, MD., & Sinatra, M. (2017). Exploring individual differences in online addictions: the role of identity and attachment. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 15, 853-868. <https://doi.org/10.1007/s11469-017-9768-5>
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam doyumu ile ilişkisi, *İnternetional Journal Of Human Science*, 11(1), 357-372.
- Nakhoul, L., Obeid, S., Sacre, H., Haddad, C., Soufia, M., Hallit, R., Akel, M., Salameh, P., & Hallit, S. (2020). Attachment style and addictions (alcohol, cigarette, waterpipe and internet) among Lebanese adolescents: a national study. *BMC psychology*, 8, 1-10. <https://doi.org/10.1186/s40359-020-00404-6>
- Nejadfard, G., & Hosseinsabet, F. (2017). Predicting internet addiction based on sensation seeking, mediation effect of attachment styles. *Practice in Clinical Psychology*, 5(3), 195-201. <https://doi.org/10.18869/acadpub.jpcp.5.3.195>
- Odacı, H., & Çıkrıkçı, Ö. (2014). Problematic internet use in terms of gender, attachment styles and subjective well-being in university students. *Computers in Human Behavior*, 32, 61-66. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.11.019>
- Ostovar, S., Allahyar, N., Aminpoor, H., Moafian, F., Md Nor, BM., & Griffiths, MD. (2016). Internet addiction and its psychosocial risks (depression, anxiety, stress and loneliness) among Iranian adolescents and young adults: a structural equation model in a cross-sectional study. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 14, 257-267. <https://doi.org/10.1007/s11469-015-9628-0>
- Raja, SN., McGee, R., & Stanton, WR. (1992). Perceived attachments to parents and peers and psychological well-being in adolescence. *Journal of Youth And Adolescence*, 21(4), 471-485. <https://doi.org/10.1007/BF01537898>
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016). The role of attachment styles, peer relations, and affections in predicting internet addiction. *Addicta, The Turkish Journal on Addictions* 3(3), 416-432. <https://doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0028>
- Scimeca, G., Bruno, A., Cava, L., Pandolfo, G., Muscatello, MRA., & Zoccali, R. (2014). The Relationship between Alexithymia, Anxiety, Depression, and Internet Addiction Severity in a Sample of Italian High School Students. *The Scientific World Journal* 1-9.
- Seyrek, S., Cop, E., Sınır, H., Uğurlu, M., & Şenel, S. (2017). Factors associated with internet addiction: Cross-sectional study of Turkish adolescents. *Pediatrics International*, 59, 218-222. <https://doi.org/10.1111/ped.13117>
- Shin, S. E., Kim, N. S., & Jang, E. Y. (2011) Comparison of Problematic Internet and Alcohol Use and Attachment Styles among Industrial Workers in Korea. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, (11), 665-72. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0470>
- Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, N., Oruçular Y., & Çapar T. (2015). Bağlanma ve Bağımlılık: Kuramsal Çerçeve ve Derleme Çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 16(4), 192-209.
- Taş, İ. (2019). Ergenler için internet bağımlılığı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 875- 905.
- Taş, İ., Eker, H. & Anlı, G. (2014). Orta öğretim öğrencilerinin İnternet ve oyun bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying*, 1 (2) , 37-57.

- Uytun, MÇ., Öztop, DB., & Eşel, E. (1996). Ergenlik ve erişkinlikte bağlanma davranışının değerlendirilmesi. *Düşünen Adam*, 26,177-189.
- Wang, WE. (2001). Internet dependency and psychosocial maturity among college students. *International Journal of Human-Computer Studies*, 55(6), 919-938. <https://doi.org/10.1006/ijhc.2001.0510>
- Yılmaz, E., Şahin, YL., Haseski, Hİ, & Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir ili örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 133-144.
- Young, KS. (1998). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3)I, 237-244. <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>

EXTENDED ABSTRACT**Introduction**

Internet addiction has become an increasing problem all over the world as a result of the social isolation of adolescents, especially due to the pandemic. It is reported that the prevalence of internet addiction varies between 0.3-38%, it is seen 2-3 times more in boys than in girls, and the most affected group from internet addiction is children and adolescents. It is argued that addiction could be related to attachment styles, which are classified into four types as being secure, anxious, preoccupied, and dismissive. Emotion regulation capacity of a person develops with building secure attachment in early life periods, which is significant to gain the ability to control emotions and behaviors and resist addiction. Therefore, it is crucial to examine the problems related to internet use/internet addiction according to different attachment styles. This study was conducted to determine the frequency and severity of internet addiction in high school adolescents and to examine internet addiction according to gender and attachment styles.

Method

The design of the research is a descriptive study. The sample of the study consists high school students who continue their education in Üsküdar, Bağcılar and Kadıköy districts, where the population is dense, which is aimed to provide a representative sample with different socio-economic (low, medium, high) groups in the province of Istanbul (N=4341). The public schools in these three districts were listed and the schools, where the research would be conducted, were determined by drawing lots. Data was collected through Personal Information Form, Internet Addiction Scale (IAS) and Relational Scale Questionnaire (RAS) from 1377 adolescents. Lastly, our data was analyzed via 'Mann Whitney U test,' Kruskal Wallis test, and Chi-Square test.

Results

The age range of the participants is 13-19 years and the age average is 16.2 ± 1.63 . 70.2% of the students have an internet connection at home and 56.8% have their own computer. 43.6% of high school students also connect to internet from their mobile phones. 34.6% of the students use the internet for 1-2 hours a day and the most common purpose of internet use is social media with a rate of 28.2%. The average total score of IAS is 28.8 ± 20.12 . According to the IAS cut-off points; 85% of students are normal internet users, 10.8% are problematic internet users and 3.7% are internet addicts. Male students scored statistically significantly higher than female students in IAS. 29.2% of the students had a secure attachment style and 70.8% have insecure attachment patterns. There is a statistically significant difference between the internet addiction groups in terms of attachment style ($p < 0.001$). The students with secure attachment style showed lowest levels of pathological internet use.

Discussion & Conclusion

Regarding the findings, the majority of the students is normal internet users and has insecure attachment style. Male students and insecurely attached students are more prone to have Internet addiction. Conflicting results were found in studies evaluating the risk of internet addiction by gender. The study demonstrates that gender is not a direct risk factor for Internet addiction, and it creates a predisposition to Internet addiction with the contribution of many variables. In addition, studies conducted in different age groups have shown that problematic internet use is less common in individuals with secure attachment. These findings indicated that people with insecure attachment style tend to show excessive use of the Internet to escape from stressful situations, to relax, or to feel connected without interacting with other people. Considering that internet addiction, which is a behavioral addiction, has become more widespread in recent years, and being an adolescent is becoming riskier for all forms of addiction, our results may contribute to generate broad and structured preventive interventions for internet addiction.